

■ На адкрытай прасторы

КЛАСІКА Ё ПАПУЛЯРНЫХ ФОРМАХ

Летнія мінскія суботы ўжо звыкла асацыююцца з музычнымі вечарамі ў гістарычнай частцы горада — джаз, класічная музыка, духавыя аркестры эстэтызуюць нашу штодзённасць. 25 чэрвеня прайшоў апошні з трох джазавых канцэртаў пад адкрытым небам у цэнтры сталіцы, якія наведала каля трыццаці тысяч чалавек. Цяпер гэтае месца збіраецца заняць выключны гукавы код — ужо 9 ліпеня адбудзецца першы канцэрт з серыі «Класіка ля ратушы». Музыка ад беларускіх і замежных выканаўцаў будзе гучаць кожную суботу да 27 жніўня.

У нашай традыцыі, асабліва што тычыцца побыту нядзюняй мінуўшчыны, стасункі з сюітамі і нацюрнамі маюць асаблівую гісторыю. У савецкія часы прысутнасць класічнай музыкі ў жыцці народа, кажучы спецыяльнай лексікай, была надзвычай высокай. Невыпадкава галоўная гераіня стужкі «Вясна на Зарэчнай вуліцы» дзеля фартэп'яннага канцэрта Сяргея Рахманінава ігнаруе не каго-небудзь, а самога Мікалая Рыбнікава (дакладней яго персанажа Сашу Саўчанку).

Савецкая асвета зрабіла стаўку на класічную — элітную — музыку, таму паўсюдна былі адкрыты музычныя школы, філармоніі і оперныя тэатры, якія арганізавалі выезныя канцэрты.

Тагачасная асвета зрабіла стаўку на класічную — элітную — музыку, таму паўсюдна былі адкрыты музычныя школы, філармоніі і оперныя тэатры, якія арганізавалі выезныя канцэрты. Спраўна прадаваліся адпаведныя пласцінкі, на радыё і тэлебачанні трансляваліся выступленні аркестраў. Альтэрнатывай тэлеперадачы навін «Время» былі менавіта канцэрты класічнай музыкі, і не ў апошнюю чаргу таму, што галоўная праграма краіны не магла быць заменена больш відовішчным варыянтам. І сёння шмат хто памятае, як падчас жнівеньскага путчу 1991 года паміж выпускамі навін па тэлебачанні круцілі «Лебядзінае возера».

У савецкія часы класічная музыка перайшла мяжу паміж элітнай і масавай культурай. Праўда, апошняе паняцце ў гэтым

Фота БЕЛТА.

кантэксце павінна ўспрымацца не зусім традыцыйна. Масавая культура і культура для мас (слова «маса» ў камуністычнай дактрыне гучала шматзначна) — не адно і тое ж.

Зусім па-іншаму, але класічная музыка і сёння перасягае рубаж і ўліваецца ў «маскульт», становіцца яго часткай. Наколькі рухомай з'яўляецца сама папулярная культура, настолькі арганічна ў ёй выглядаюць вялікія дасягненні Штраусаў. Фармат «Класікі ля ратушы» — канцэртаў на адкрытай гарадской прасторы — адзін з найлепшых і карысных прыкладаў гэтага ўзаемнага ўлівання. Музыка тут займае свае заслужаныя пазіцыі: класічныя творы гучаць не ў якасці фону, што характэрна для сённяшняга наваколля, а нарэшце як першы план — як твор мастацтва.

Сёлета на плошчы Свабоды пройдзе восем канцэртаў, а гэта ўдвая больш, чым летась, калі праект быў увасоблены ўпершыню. 9 ліпеня серыю канцэртаў адкрываюць два калектывы — Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр пад кіраўніцтвам Аляксандра Анісімава з выкананнем твораў Пятра Чайкоўскага, Іаана Штрауса, Яна Сібеліуса, Антаніна Дваржака, і ансамбль салістаў «Парціта» з музыкай Моцарта і Сальеры, Георга Гендэля, Ёзэфа Гайдна, Антонія Вівальдзі.

Кожная субота ў праграме тэматычна маркіраваная. 16 ліпеня адбудзецца так званая «Музычная дуэль Павароці і Сінат-

ры»; каб вызначыць пераможцу, будзе замервацца гучнасць апладысmentaў (асабіста я балельшчык за барытон Фрэнка Сінатры). Адна з субот будзе прысвечана музыцы барока — Іаана Баха, зноў жа Георга Гендэля і Антонія Вівальдзі. У праграме праекта «Класіка ля ратушы» прагучыць таксама аўтэнтчная і класічная іспанская музыка (у гэты ж дзень можна будзе паглядзець на фламенка), музыка з савецкага і галівудскага кіно, класічныя творы ў джазавай апрацоўцы, нарэшце наша ўласная беларуская музыка XIX—XX стагоддзяў.

Музыка тут займае свае заслужаныя пазіцыі: класічныя творы гучаць не ў якасці фону, што характэрна для сённяшняга наваколля, а нарэшце як першы план — як твор мастацтва.

«Класіка ля ратушы» — знакавае для нашай прасторы спалучэнне высокай і папулярнай культуры. Паралельна з пляцоўкай, на якой прафесійныя музыканты будуць выконваць класічныя творы, што нагадвае нам філармонію, будуць працаваць складнікі праекта, уласцівыя мерапрыемствам іншага кшталту. Вялікія экраны, на якіх можна бачыць сцэну, — атрыбут канцэртаў папулярных сучасных выканаўцаў. Спецыяльная дзіцячая пляцоўка з аніматарамі, велапаркоўка, невялічкія экскурсіі, розыгрышы дзеля дабрачыннасці — усё гэта, далёкае ад камерных зал, пазычана з практыкі гарадскіх фестываляў. Ды і сама праграма створана ў тым ліку з імкненнем зацікавіць гараджан (чаго вартая толькі дуэль паміж Павароці і Сінатрам).

Такі сінтэз нараджае свята для ўсіх, прычым безумоўнай яго вартасцю з'яўляецца неабмежаванасць месцаў. Нарэшце, праект «Класіка ля ратушы» мае функцыю асветы, той самай эстэтызацыі штодзённасці, насычэння прасторы прыгожым, што лічылася важным у тыя ж савецкія часы.

Хто б там ні быў, як ва ўжо згаданай карціне, яго можна праігнараваць дзеля канцэрта класічнай музыкі ў цэнтры горада. На ўсе мерапрыемствы ўваход вольны. Вечары арганізуюцца міжнародным фондам «Ідэя» і Мінскім гарвыканкамам пры падтрымцы генеральнага партнёра праекта — кампаніі Velcom.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ. katsyalovich@vziazda.by

■ На закрытай прасторы

БАЛЕТ ЧАЙКОЎСКАГА
МОЖА БЫЦЬ СМЕШНЫМ

Тэатральны фестываль паказа спектаклі з вядучых пляцовак свету

«Лебядзінае возера» Пятра Чайкоўскага — самая частая і папулярная пастаноўка ў тэатрах па ўсім свеце. Балет можна знайсці ў Мінску, Санкт-Пецярбургу, Лондане, Пекіне, Парыжы, на галоўных і невялікіх пляцоўках, на марках, ва ўстойлівых выразах, у якасці ілюстрацыі ў патоку спадарожных тавараў, як сімвал жнівеньскага путчу 1991 года, дасканаласці, ідэальнага твора мастацтва, у спасылках, адсылках, інтэртэксце. Балет «Лебядзінае возера», першая пастаноўка якога, дарэчы, не атрымала папулярнасці, ставілася на тэатральных сцэнах як у традыцыйным, так і шматлікіх варыянтах мадэрнісцкага прачытання. Адной з самых вядомых з'яўляецца работа Мэцью Борна ў лонданскім тэатры Sadler's Wells, дзе партыі лебедзяў выконваюць танцоўшчыкі-мужчыны. Нашумелы балет пакажуць на вялікім экране ў Мінску на Летнім тэатральным фестывалі TheatreHD, які пачнецца ў кінатэатры «Цэнтральны» 13 ліпеня.

Гэта ўжо вядомая нам практыка: глядзець на вялікім кінаэкране найлепшыя спектаклі (якія не могуць наведваць беларускія пляцоўкі) з найбуйнейшых тэатральных сцэн. Гэта практыка вядомая і іншым краінам: сучасныя тэхналогіі дазваляюць дзеля таго, каб паглядзець пастаноўку Metropolitan Opera, абмежавацца квітком на бліжэйшую трансляцыю, а не набыць авіябілет да Нью-Ёрка. Гэтым разам Цэнтр візуальных і выканальніцкіх мастацтваў «Арт карпарэйшн» падрыхтаваў цэлую праграму спектакляў на вялікім экране, якія можна паглядзець у чаканні прамых уключэнняў, што пачнуцца толькі ў кастрычніку.

Для акцёра сыграць караля Рычарда III — такі ж гонар, як сыграць Гамлета. У розныя часы гэты гонар мелі Лоўрэнс Аліўе, Алек Гінэс, Кевін Спейсі, Аль Пачына, Бенедзікт Камбербэтч і іншыя.

За «Лебядзінае возера» Мэцью Борн атрымаў тэатральную прэмію «Тоні» (гэта ўзнагарода мае для тэатра такое ж значэнне, як Оскар для кінематографа), гэта яго самая знакамітая пастаноўка, дзе ён выступае ў якасці рэжысёра і харэографа. У класічным балете з'явіўся

англійскі гумар, некаторая парадыйнасць, проціпастаўлены кананічнаму новы стыль у танцы і нарэшце зменены сюжэт, насычаны новымі сэнсамі. Толькі што імёны засталіся ранейшымі.

Мэцью Борн перайначыў не толькі «Лебядзінае возера» (яго варыянт нават увайшоў у школьную праграму Вялікабрытаніі), летні сезон TheatreHD пакажа і іншыя пастаноўкі аўтара, адметныя асаблівай харэаграфіяй і наватарствам, — «Кар Мэн», заснаваны на знакамітай оперы Жоржа Бізэ, якая перанесена ў амерыканскую аўтамайстэрню 1960-х гадоў; гатычная «Спячая прыгажуня» зноў на музыку Пятра Чайкоўскага, тут дзеянне пачынаецца ў 1890 годзе, у часы фэй і вампіраў.

Цікавым пунктам праграмы фестывалю TheatreHD з'яўляецца пастаноўка п'есы Уільяма Шэкспіра «Рычард III» мастацкага кіраўніка лонданскага тэатра Алмейда Руперта Гулда, аб якой найбуйнейшыя выданні кшталту The Independent адзваліся са станоўчай крытыкай. Для акцёра сыграць караля Рычарда III — такі ж гонар, як сыграць Гамлета. У розныя часы гэты гонар мелі Лоўрэнс Аліўе, Алек Гінэс, Кевін Спейсі, Аль Пачына, Бенедзікт Камбербэтч і іншыя. Гэтым разам галоўную ролю выканаў Рэйф Файнс, вядомы шырокаму гледачу па стужках «Спіс Шындлера» Стывена Спілберга, «Англііскі пацыент» Энтані Мінгела, «Гатэль «Гранд Будапешт» Уэса Андэрсана і іншых.

У праграме сезона ёсць таксама італьянская опера «Любоўны напой» з Metropolitan Opera

Балерыны ў пастаноўцы «Лебядзінае возера» Мэцью Борна.

(галоўную партыю спявае Ганна Нятрэбка), «Адзін слуга, два гаспадары» з лонданскага Каралеўскага Нацыянальнага тэатра (з удзелам брытанскага коміка Джэймса Кордэна), увасобленая п'еса Уільяма Шэкспіра «Венецыянскі купец» з лонданскага тэатра «Глобус».

У фестывалі TheatreHD ёсць яшчэ адна частка, якая нівелюе адлегласць паміж аматарамі сапраўднага мастацтва і найважнейшымі, але далёкімі яго прыкладамі. На вялікім экране будуць паказвацца дакументальныя фільмы, якія дазваляць наведваць найбуйнейшыя музеі, у падрабязнасцях разгледзець класічныя творы мастацтва ў суправаджэнні прафесійных мастацтвазнаўцаў. «Імпрэсіяністы» раскажуць пра Эдгара Дэга, Клода Манэ, Агюста Рэнуара, «Дзяўчына з жамчужнай завушніцай» сканцэнтруецца на знакамітай карціне Яна Вермеера,

Сучасныя тэхналогіі дазваляюць дзеля таго, каб паглядзець пастаноўку Metropolitan Opera, абмежавацца квітком на бліжэйшую трансляцыю, а не набыць авіябілет да Нью-Ёрка.

найважнейшыя творы мастака будуць разглядацца ў фільме «Рэмбрант». Апошні спектакль праграмы пройдзе 20 верасня. Расклад фестывалю можна знайсці ў афішы кінатэатра «Цэнтральны», які з'яўляецца нязменнай пляцоўкай для трансляцый спектакляў і адаптаваных да вялікага экрана тэатральных пастановак.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ. katsyalovich@vziazda.by